

Tréning fonematického uvedomovania podľa D. B. El'konina – o čo ide?

V našom školskom prostredí existuje niekoľko metód na osvojenie čítania, ktoré sú kľúčové pre úspešné čítanie. Jednou z úspešných metód je El'koninova metóda výuky čítania.

Túto inovatívnu metódu môžu využívať:

- deti od 5 rokov a predškoláci
- optimálne je ju možné aplikovať hlavne u detí s odloženou školskou dochádzkou ako stimulačný program dieťaťa pred vstupom do školy
- je rovnako vhodná pre deti s oneskoreným vývinom reči, ktoré sa postupne v školskom veku stávajú „kandidátmi na poruchy učenia“.

Aké sú skúsenosti s metódou El'konina v praxi

- deti majú lepšiu sluchovú pozornosť a lepšie sluchové rozlišovanie
- sú kvalitnejšie pripravené do školy
- metóda je veľmi vhodná pre deti s narušeným a oneskoreným vývinom reči. Deťom uľahčuje nácvik písania a čítania
- vhodná je aj pre deti, ktoré majú problém s odlišovaním zvukov, či hlások
- táto metóda pomáha aj deťom s dysláliou

Rozhodujúcu úlohu pre kvalitné zvládnutie čítania a písania majú dobre rozvinuté jazykové schopnosti. Spomedzi nich má osobitne dôležité postavenie schopnosť nazývaná fonematické uvedomovanie, čiže uvedomovanie si hláskovej štruktúry slova. Až keď dieťa získa plnú vedomú orientáciu v zvukovej štruktúre jazyka, začína sa oboznamovať s písmenami. Cieľom metódy fonematického uvedomovania podľa D. B. El'konina je poskytnúť dieťaťu predstavu o slove ako o forme, ktorá nesie význam. Typickým príkladom toho, ako dieťa v predškolskom veku ešte nevie oddeliť formálnu štruktúru slova od jeho obsahu a viac sa zameriava na význam slova je otázka:

„Ktoré slovo je dlhšie? Had alebo dážd'ovka?“ Odpoveď bude určite had.

Je veľmi dôležité upozorniť, že cieľom metódy D. B. El'konina nie je učiť deti jazykové javy a pravidlá, ale naopak naučiť ich typické jazykové javy a ponúknuť im všeobecný pohľad do štruktúry materinského jazyka. Napríklad neučíme rozlišovať deti tvrdé a obojaké spoluhlásky, rovnako nerozlišujeme

dvojhlasý v rámci samohlások, ani neučíme pravidlo, že počet slabík v slove sa rovná počtu samohlások v slove. Systematickým tréningom fonematických schopností už v predškolskom veku môžeme u dieťaťa stimulovať tzv. predčitateľské schopnosti a rovnako môžeme predísť zlyhaniu dieťaťa v škole. Obzvlášť dôležitý je takýto tréning u detí s deficitmi v oblasti hovorenej reči už v predškolskom veku .

Čím sa odlišuje El'koninova metóda od iných metód?

Na rozdiel od iných metód sa v tejto metóde postupuje od hovoreného slova k čítanému. Podľa stránky sa deti najskôr naučia chápať hláskové zloženie hovorených slov, čiže naučia sa počúvať hlásky v slovách. Potom sa učia, ako sa tieto hlásky dajú označiť ako písmená. Napríklad, keď dieťa pochopí, že slovo PES má tri hlásky p-e-s, naučí sa, že slovo pes môžeme označiť pomocou písmen P-E-S.

Pre deti je náročné pochopiť, že slovo HAD je kratšie než slovo DÁŽĎOVKA. Aby deti vedeli, z akých hlások sa slová skladajú, na označenie hlások sa využívajú farebné žetóny, z ktorých deti skladajú slová. Postupne sa učia počuť hlásky v slovách i bez pomoci žetónov.

Deti sa učia chápať princípy a pravidlá, z akých hlások sa tvoria slová a ako sa hovorené slová dajú zapísať písmenami. Keď si osvoja všeobecné pravidlá, potom dokážu prečítať každé slovo. Metóda rozvíja myslenie a poznávacie schopnosti detí.

Táto metóda, učí deti chápať podstatu čítania slov na základe ich hláskovej štruktúry v hovorenej reči, bez poznania písmen. Až potom, keď dieťa v mysli "počuje" jednotlivé hlásky v slove, sa zavádzajú písmená. Najprv vznikla hovorená reč, až potom jej písaná forma. Písmená zastupujú hlásky, nie naopak.

Osvojovanie si fonematického uvedomovania prostredníctvom uvedenej metódy je pre mnohé deti najefektívnejšou prevenciou proti takmer istým ťažkostiam s čítaním a písaním v školskom veku.

spracovala podľa dostupných zdrojov: Mgr. Anna Nálešniková, špeciálny pedagóg